

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 519/2017-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou Mgr. Zuzanou Círovou, Na Rybníčku 332, Mochov, Česká republika, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 MCdo 1/2015 z 10. mája 2016 a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd výrokom II rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 11 Co 122/2013 z 26. augusta 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Zuzanou Círovou, Na Rybníčku 332, Mochov, Česká republika, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 MCdo 1/2015 z 10. mája 2016 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny výrokom II rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 122/2013 z 26. augusta 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 11/2013 v procesnom postavení žalovaného, proti ktorému sa žalobca domáhal zaplatenia sumy 2 743,42 € s príslušenstvom z titulu odmeny za poskytnuté právne služby. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 8 C 11/2013 z 28. júna 2013 (ďalej len „rozsudok z 28. júna 2013“) žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania.

O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 28. júna 2013 rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom, ktorým rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku o zamietnutí žaloby potvrdil ako vecne správny a vo výroku o náhrade trov konania zmenil tak, že sťažovateľovi náhradu nepriznal (výrok II napadnutého rozsudku krajského súdu).

Sťažovateľ uvádza, že na účely zrušenia nezákonného rozhodnutia podal 3. novembra 2014 generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny

prokurátor“⁴) podnet na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a podanie mimoriadneho dovolania. Generálny prokurátor na základe podnetu sťažovateľa 12. februára 2015 podal najvyššiemu súdu mimoriadne dovolanie, ktoré bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté ako procesne neprípustné.

Podľa sťažovateľa nesprávnosť a nezákonnosť napadnutého rozsudku krajského súdu vo výroku II o náhrade trov konania „je založená pochybením Krajského súdu pri stanovení konca procesnej lehoty podľa § 151 OSP, keď v odôvodnení rozhodnutia Krajský súd vychádzal správne zo skutočnosti začiatku behu procesnej lehoty určenej dňom vyhlásenia rozsudku dňa 28. 6. 2013 (tento deň pripadol na piatok) a nesprávne v hrubom rozpore s hmotným právom určil koniec lehoty dňom 1. 7. 2013 (tento deň pripadol na pondelok). Na základe tohto pochybenia nesprávne uzavrel, že vyčíslenie trov konania dané na poštu dňa 3. 7. 2013 bolo po uplynutí procesnej lehoty, ktorej koniec by za dodržania pravidiel počítania lehôt pripadol skutočne až na stredu 3. 7. 2013 a teda deň, keď sťažovateľ učinil úkon k splneniu podmienky priznania náhrady trov konania v súlade s úst. § 151 odst. 1 OSP.

- predstavuje i nedostatok odôvodnenia, prečo Krajský súd v Prešove učinil iný záver o dodržaní lehoty danej úst. § 151 odst. 1 OSP než Okresný súd v Prešove, ktorý túto otázku vyriešil s opačným výsledkom na základe identických skutkových zistení a dôkazov.

- spočíva i v tom, že Krajský súd v rámci rozhodnutia o nepriazni trov konania zároveň v rozpore so svojou povinnosťou podľa § 151 odst. 2 OSP nepriznal sťažovateľovi ani iné trovy konania, ktoré vyplývali zo spisu a ich priznanie úspešnému účastníkovi nepodlieha v takom prípade dodržaniu lehoty podľa § 151 odst. 1 OSP. Takými trovami konania, ktoré vyplývali zo spisu, bol minimálne zaplatený súdny poplatok za podaný odpor v sume 164,50 EUR.

- je daná absenciou odôvodnenia rozhodnutia o nepriznaní náhrady iných trov konania vyplývajúcich zo spisu podľa predchádzajúceho odstavca. “.

Sťažovateľ na základe uvedenej argumentácie zastáva názor, že otázka náhrady trov konania v súvislosti s rozhodovaním krajského súdu nadobudla ústavno-právny charakter. Krajský súd výrokom II napadnutého rozsudku nerešpektoval podľa sťažovateľa kogentnú

normu „jednoduchého“ práva a v rozpore s požiadavkami kladenými na spravodlivý súdny proces uplatnil svojvôľu.

Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým bolo mimoriadne dovolanie vo veci sťažovateľa odmietnuté ako procesne neprípustné pre nevyužitie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, považuje sťažovateľ za nedostatočné a nepreskúmateľné. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že v čase, keď generálnemu prokurátorovi podával podnet na podanie mimoriadneho dovolania, zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015 (ďalej len „zjednocujúce stanovisko“) nebolo prijaté, a preto sa sťažovateľ riadil príslušnými ustanoveniami v tom čase platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), z ktorých vyplývala neprípustnosť dovolania.

Sťažovateľ ďalej namieta, že najvyšší súd mu písomnosti vrátane vyjadrenia žalobcu k mimoriadnemu dovolaniu nedoručoval na adresu, na ktorej sa v Českej republike zdržuje. V dôsledku uvedeného nemohol včas reagovať na vyjadrenie žalobcu, z ktorého najvyšší súd primárne vychádzal.

Podaním doručeným ústavnému súdu 31. októbra 2016 sťažovateľ svoju sťažnosť doplnil, pričom predovšetkým k otázke posúdenia včasnosti podanej sťažnosti aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu poukázal na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 218/2016, ktoré podľa jeho názoru odôvodňuje právomoc ústavného súdu konať vo veci preskúmania rozhodnutia odvolacieho súdu.

Sťažovateľ sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € a úhrady trov konania v sume 454,74 €.

Podaním doručeným ústavnému súdu 24. januára 2017 sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 51/2016 zo 7. júla 2016, ktorého základom je riešenie právnej otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania s ohľadom na podmienku vyčerpania všetkých

opravných prostriedkov, a to v súvislosti so skúmaním (ne)prípustnosti dovolania. Ústavný súd v citovanom rozhodnutí v zhode s názorom sťažovateľa „vychádzal pri posudzovaní otázky prípustnosti dovolania z teraz už väčšinového názoru senátov ústavného súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 MCdo 1/2015 vydaným dňa 10. mája 2016 bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 46 odst. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 odst. 1 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 11 Co/122/2013-136 z dňa 26. augusta 2014 vo výroku uvedenom v druhom odseku tohto rozsudku bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ]... podľa čl. 46 odst. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 odst. 1 Listiny základných práva slobôd.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 MCdo 1/2015 vydané dňa 10. mája 2016 ako aj rozsudok Krajského súdu č. k. 11 Co/122/2013-136 z dňa 26. augusta 2014 vo výroku v druhom odseku sa zrušujú a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd v prvom rade poukazuje na skutočnosť, že v odôvodnení svojej sťažnosti sťažovateľ okrem základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 13 dohovoru namieta aj porušenie práv zaručených čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na § 20 ods. 4 zákona ústavnom súde, v zmysle ktorého je viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v tomto prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Ústavný súd preto môže sťažnosť predbežne prerokovať len v rozsahu namietaného porušenia tých práv, ktorých vyslovenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite. Tvrdenia o porušení iných práv (práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu), ktoré sú obsiahnuté v odôvodnení sťažnosti, t. j. mimo jej petitu, ústavný súd v súlade so svojou ustálenou

judikatúrou považuje iba za súčasť argumentácie sťažovateľa (m. m. III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07). Vzhľadom na uvedené ústavný súd predmet konania vo veci sťažnosti ustálil tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia.

II.1 K namietanému porušeniu práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V súlade s čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Úlohou ústavného súdu je posúdiť ústavnú udržateľnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu záruk obsiahnutých v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, keďže najvyšší súd sa nezaoberal zákonnými podmienkami prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Okrem uvedeného namieta aj procesné pochybenie najvyššieho súdu, ktoré malo spočívať v nedoručovaní vyjadrenia druhého účastníka konania k mimoriadnemu dovolaniu sťažovateľovi. Sťažovateľ nesúhlasí s kľúčovým právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom uznesení, podľa ktorého každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní je spôsobilé otvoriť priestor pre posúdenie správnosti niektorých aspektov postupu vo veci konajúceho všeobecného súdu.

Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu (výrok II) odmietnuté ako procesne neprípustné v súlade s v tom čase platným a účinným § 243i ods. 2 v spojení s § 243b ods. 5 a § 218 ods. 1 písm. c) OSP na podklade zistenia, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti napadnutému rozsudku krajského súdu (výrok II) dovolanie.

V súvislosti s otázkou posúdenia prípustnosti mimoriadneho dovolania ústavný súd zdôrazňuje, že ide primárne o otázku zákonnosti, pričom jej riešenie nemôže samo osebe viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 35/02).

V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, v rámci ktorej opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým

prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgiadis v. Grécko*, rozsudok z 29. 5. 1997, sťažnosť č. 21522/93, bod 42).

V napadnutom uznesení najvyšší súd poukázal na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015, podľa ktorého „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovoľené riadne a mimoriadne opravné prostriedky,

ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“.

V nadväznosti na citované stanovisko najvyšší súd v prerokúvanej veci zdôraznil, že jeho podstatou je rešpektovanie zásady, podľa ktorej „je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim stav, do ktorého sa konanie dostalo, využil postupne všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. Pravidlo postupného vyčerpania opravných prostriedkov, a to aj v prípade pochybnosti o účinnosti opravného prostriedku, požaduje využiť všetky opravné prostriedky, o ktorých sa dá predpokladať, že povedú k dosiahnutiu nápravy rozhodnutia súdu. V súlade s tým je na účastníkovi konania, aby – až po najvyššiu úroveň využil možnosť podať všetky dostupné opravné prostriedky, ktorú sú čo aj len potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť v jeho prospech rozhodnutie, s ktorým nesúhlasí. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží *ex officio* súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. ... mimoriadne dovolanie podané na podnet účastníka konania (teda nie mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom vo veciach uvedených v § 35 ods. 1 a 2 O. s. p. a tiež nie mimoriadne dovolanie podané na podnet osoby odlišnej od účastníka konania) nemožno považovať za procesne prípustné, ak účastník konania bol pasívny v tom zmysle, že sa nepokúsil využiť možnosť podať riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli v jeho dispozícii. V prípade, že účastník občianskeho súdneho konania nevyužil sám možnosť napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa riadnym opravným prostriedkom (odvolaním alebo odporom), je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora smerujúce proti tomuto rozhodnutiu procesne neprípustné. Obdobne je procesne neprípustné mimoriadne dovolanie, pokiaľ je ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému predtým (neúspešne) nepodal dovolanie ten účastník konania, na podnet ktorého generálny prokurátor podal neskôr mimoriadne dovolanie.“.

Na podklade zistenia, podľa ktorého sťažovateľ v prerokúvanej veci dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (výroku II napadnutého rozsudku krajského súdu) nepodal, najvyšší súd napadnutým uznesením mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesne neprípustné.

Z obsahu sťažnosti možno vyvodit' postoj sťažovateľa, ktorý nesúhlasí so záverom najvyššieho súdu prezentovaným v napadnutom uznesení a tvrdí, že podmienky na meritórne preskúmanie mimoriadneho dovolania boli dané. Z tohto postoja možno zároveň vyvodit' nesúhlas sťažovateľa s názorom najvyššieho súdu, podľa ktorého je podmienkou procesnej prípustnosti mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom aktívne využitie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania zo strany nespokojného účastníka konania.

V judikatúre ústavného súdu sa ustálil právny názor, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. PL. ÚS 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010).

Reštriktívne posudzovanie mimoriadneho dovolania súvisí s princípom právnej istoty, ktorý je integrálnou súčasťou generálneho princípu právneho štátu. Zákonným naplnením princípu právneho štátu v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti. Rovnako reštriktívny prístup k mimoriadnemu dovolaniu súvisí aj s princípom rovnosti, keďže intervenciou tretej osoby (generálneho prokurátora) sa *prima facie* narúša právna istota druhého účastníka spoliehajúceho sa na záväzné a nezmeniteľné súdne rozhodnutie. S princípom rovnosti

a bezrozpornosti právneho poriadku súvisí aj okolnosť, že v prípadoch dovolania podaného účastníkom konania je za dôvod neprípustnosti považovaný tiež finančný cenús („čo je v hre“) vyjadrený v § 238 ods. 5 OSP, kým v prípade mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom takýto finančný cenús explicitne z právnej úpravy nevyplýva (I. ÚS 117/2016).

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) možno vyvodit' jeho kritický postoj k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu len vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu. Podľa judikatúry ESLP však za takúto vadu (exces) nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je určené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by *de facto* mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť po tejto línii rozhodnutia iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri Ryabykh proti Rusku z 24. 7. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež ESLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

Judikatúra ústavného súdu i všeobecných súdov k otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom sa plynutím času menila (aj pod vplyvom judikatúry ESLP) a premietla sa do tendencie prehlbovania reštriktívneho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Európsky

súd pre ľudské práva opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res judicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby.

Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (appeal in disguise) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom na opätovné posúdenie vecí. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu. (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, sťažnosť č. 8269/02, bod 33).

Európsky súd pre ľudské práva vo veci Bulgakova proti Rusku (rozsudok z 18. januára 2007, sťažnosť č. 69524/01, bod 34) uviedol: «... *Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť pre účely nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu... a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.*» Aj rozhodnutia ESĽP z 9. 6. 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania (I. ÚS 117/2016).

Ústavný súd prijal 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégium) prijal 20. októbra 2015 už citované zovšeobecňujúce stanovisko.

Kľúčový dôvod uvádzaný v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu, na základe ktorého bolo vo veci sťažovateľa odmietnuté mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom, spočíva na tom, že sťažovateľ predtým, ako v jeho veci generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie, sám mohol a mal podať mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie) podľa § 236 a nasl. OSP, ktorý mal k dispozícii a ktorý bol potenciálne spôsobilý podstatne ovplyvniť rozhodnutie v jeho veci. Keďže tak sťažovateľ neurobil, ani podľa názoru ústavného súdu nebola naplnená dikcia procesného predpisu „*a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami*“ (§ 243e ods. 1 in fine OSP).

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu odôvodnené závermi obsiahnutými v stanovisku najvyššieho súdu možno v posudzovanom prípade považovať pre účely procesného rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom za primerane odôvodnené a nemožno ho považovať za arbitrárne.

Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí objasnil sťažovateľovi prijaté stanovisko, ktoré vychádza z názoru, že postup účastníka občianskeho súdneho konania, ktorý mal v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutia súdov odvolaním alebo dovolaním a uvedenú možnosť nevyužil, aj keď také opravné prostriedky mali potenciál podstatne ovplyvniť rozhodnutie súdu, sa prieči všeobecne rešpektovanej zásade „*vigilantibus iura scripta sunt*“. V prípade pasivity účastníka konania pri takejto ochrane svojich práv je neskoršia aktivita generálneho prokurátora vyúsťujúca do podania mimoriadneho dovolania neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky predpokladané v § 243e až § 243j OSP.

Preskúmaním napadnutého uznesenia ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným

spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o odmietnutí mimoriadneho opravného prostriedku náležite odôvodnil v zmysle § 157 ods. 2 OSP, čím zodpovedal právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal, preto jeho závery nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené.

Skutočnosť, že sa najvyšší súd odchýlil od predstáv a očakávaní sťažovateľa, ešte neznamená, že došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (podobne napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08).

V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (k tomu pozri nález sp. zn. III. ÚS 357/2013 z 2. júla 2014 a uznesenia sp. zn. III. ÚS 104/2016 z 24. februára 2016 a sp. zn. I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016) nie je možné považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za také, ktoré by porušovalo sťažovateľom označené základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny. Ústavný súd akceptuje (v zmysle svojej ustálenej judikatúry) ako súladné s dikciou a duchom základného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorými najvyšší súd odmietol mimoriadne dovolania podané z iných než zmätočných dôvodov [vrátane v okolnostiach prerokúvaného prípadu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 243f ods. 1 písm. c) OSP] z toho dôvodu, že sťažovateľ ako účastník konania, v prospech ktorého bolo mimoriadne dovolanie podané, nevyčerpal dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Z uvedeného dôvodu je námietka sťažovateľa, podľa ktorej v súlade s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 51/2016 zo 7. júla 2016 je pre riešenie právnej otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania s ohľadom na podmienku vyčerpania všetkých opravných prostriedkov podstatné skúmanie faktickej prípustnosti dovolania, irelevantná (k tomu pozri aj uznesenie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 3/2016 z 9. novembra 2016 o zjednotení odchýlnych právnych názorov senátov ústavného súdu).

Rovnako irelevantná je s prihliadnutím na už uvedené a ustálenú judikatúru ústavného súdu k prípustnosti mimoriadneho dovolania prezentovanú aj námietka sťažovateľa o nemožnosti vyjadriť sa k stanovisku druhého účastníka konania k mimoriadnemu dovolaniu a prezentovať argumenty, ktoré záver najvyššieho súdu (totožný s názorom prezentovaným druhým účastníkom konania v jeho stanovisku) spochybňujú.

Už len pre úplnosť ústavný súd zdôrazňuje, že účelom prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov je zabezpečenie ich jednotného výkladu a používania, a tým aj faktické rešpektovanie konštantnej judikatúry všeobecnými súdmi s prihliadnutím na princíp právnej istoty zaručený v čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý sa premieta aj do obsahu základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy). Vzhľadom na uvedené je námietka sťažovateľa, podľa ktorej v čase podania podnetu na mimoriadne dovolanie zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu nebolo prijaté, a preto sa riadil príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, v dôsledku čoho podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania, irelevantná. Princíp právnej istoty totiž zaväzoval najvyšší súd vo veci podaného mimoriadneho dovolania konať a v súlade s už v čase vydania napadnutého uznesenia publikovaným stanoviskom ho aj fakticky rešpektovať.

Keďže ústavný súd nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, nemohol dospieť ani k záveru o porušení práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, porušenie ktorého sťažovateľ namieta v príčinnej súvislosti s porušením práva na súdnu ochranu.

Ústavný súd nezistil medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 13 dohovoru príčinnú súvislosť, a preto predloženú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde možno sťažnosť podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu.

Zo sťažnosti vyplýva, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 7. októbra 2014. Keďže sťažovateľ doručil ústavnému súdu svoju sťažnosť 11. júla 2016, je zjavné, že v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu garantovaného ústavou i listinou napadnutým rozsudkom krajského súdu bola sťažnosť podaná oneskorene (po uplynutí lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd v nadväznosti na uvedený záver považuje za vhodné ešte poznamenať, že počítanie ustanovenej dvojmesačnej lehoty od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní nemá žiadnu právnu relevanciu, pretože v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu podnet nemožno považovať za účinne poskytnutý prostriedok nápravy práv zaručených sťažovateľovi čl. 127 ods. 1 ústavy, na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05, I. ÚS 43/07, III. ÚS 342/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil,

že oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, II. ÚS 144/05).

Sťažovateľ na podporu záveru o nevyhnutnosti preskúmať ústavnú akceptovateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu argumentuje závermi obsiahnutými v rozhodnutí ústavného súdu vydanom vo veci sp. zn. II. ÚS 218/2016. V označenom rozhodnutí ústavný súd pri posudzovaní vzájomného vzťahu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ako aj zachovania lehoty dvoch mesiacov podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde zotrval na právnom názore tvoriacom v súčasnosti súčasť konštantnej judikatúry, podľa ktorej v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sa lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považuje za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu namietanému právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok EŠLP z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

Záveru už ustálenej judikatúry ústavného súdu však na vec sťažovateľa nemožno aplikovať vzhľadom na to, že v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sťažovateľ nepodal dovolanie v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ale podnet na podanie mimoriadneho dovolania, ktorý nemožno považovať za účinne poskytnutý prostriedok nápravy práv zaručených sťažovateľovi čl. 127 ods. 1 ústavy. Z uvedeného dôvodu nemožno považovať ani túto námietku sťažovateľa za opodstatnenú.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. augusta 2017